

महाराष्ट्र शासन

नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमयुएम-२०२५/प्र.क्र. २९/नवि-१७

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक:- २७ मार्च, २०२५

वाचा :-

१. नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. संकिर्ण -१०९७/६८४/नवि-१८, दि.२६.०२.१९९७
२. नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.तिक्षेवि-२००२/५६८/प्र.क्र.८९/२००२/नवि-१८, दि.२४.०८.२००४.
३. विभागीय आयुक्त, नाशिक यांचे पत्र क्र. जा.क्र.कक्ष-२/नपा-३/१०/२०२५ दि.१०.०१.२०२५
४. जिल्हाधिकारी, नाशिक यांचे पत्र क्र. जा.क्र.कक्ष-२/नपा-३/०१०/२०२५ दि.०९.०१.२०२५

प्रस्तावना:-

राज्यातील तीर्थक्षेत्राचे वर्गीकरण व निकष ठरविण्याकरीता संदर्भ क्र.१ च्या शासन निर्णयान्वये सचिव, नगर विकास विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली समितीचे गठीत करण्यात आली आहे. तसेच राज्यातील नागरी/ग्रामीण क्षेत्रातील तीर्थक्षेत्रांची निवड करणे, तीर्थक्षेत्रांचे वर्गीकरण करणे आणि तीर्थक्षेत्र विकास योजनांचे आराखडे तयार करणे, तसेच तत्संबंधी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबतचे निकष संदर्भाधीन क्र. २ येथील शासन निर्णयान्वये निश्चित केलेले आहेत.

२. श्री त्र्यंबकेश्वर हे १२ ज्योतिर्लिंगांपैकी एक जागृत देवस्थान असून दक्षिण भारतातील अत्यंत पवित्र स्थळांपैकी एक आहे. दर बारा वर्षांनी येणारा सिंहस्थ कुंभमेळा, माघ महिना गंगागोदावरी उत्सव, माघ महिन्यातील महाशिवरात्री उत्सव, संतश्रेष्ठ निवृत्तीनाथ महाराजांची यात्रा, श्रावण महिना प्रदक्षिणा यासारख्या अनेक धार्मिक कार्यक्रमांमुळे येथे भाविका मोठ्या प्रमाणावर येत असतात. सन २०२६ ते २०२८ या काळात त्र्यंबकेश्वर येथे कुंभमेळा होणार असून कुंभमेळ्यात कोट्यावधी भाविक सहभागी होणार आहेत.

३. त्रिबक नगरपरिषद क्षेत्रात पायाभूत सोयीसुविधा देणे व इतर विकास करणे, यासाठी त्रिबक नगरपरिषदेला "अ" वर्ग तीर्थक्षेत्राचा दर्जा मिळण्याकरीता त्रिबक नगरपरिषदेने दि.२८ ऑगस्ट, २०२४ रोजी प्रशासकीय सर्वसाधारण ठराव पारीत केला आहे. विभागीय आयुक्त, नाशिक यांनी संदर्भाधीन क्र.३ येथील दि.१० जानेवारी, २०२५ रोजीच्या पत्रान्वये, शासन निर्णय दि.२६ फेब्रुवारी, १९९७ व शासन निर्णय दि.२४ ऑगस्ट, २००४ च्या अनुषंगाने त्र्यंबकेश्वर तीर्थक्षेत्रास “अ” वर्ग तीर्थक्षेत्र दर्जा देण्याचा प्रस्ताव सादर केला आहे.

४. राज्यातील यात्रास्थळे / तीर्थक्षेत्रे यांचे वर्गीकरण व निकष ठरविण्यासाठी संदर्भाधीन क्र.१ च्या शासन निर्णयानुसार प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत केलेल्या समितीची बैठक दि.२० फेब्रुवारी, २०२५ रोजी आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीत श्री क्षेत्र त्र्यंबकेश्वर तीर्थक्षेत्रास “अ” वर्ग तीर्थक्षेत्राचा दर्जा देण्यात यावा, अशी शिफारस समितीने केली आहे. समितीची सदर शिफारस विचारात घेता, श्री त्र्यंबकेश्वर, जि. नाशिक येथील तीर्थक्षेत्राला “अ” वर्ग तीर्थक्षेत्राचा दर्जा देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

विभागीय आयुक्त, नाशिक यांनी संदर्भाधीन क्र.३ येथील दि.१० जानेवारी, २०२५ रोजीच्या पत्रान्वये सादर केलेला प्रस्ताव आणि शासन निर्णय दि.२६ फेब्रुवारी, १९९७ अन्वये राज्यातील तीर्थक्षेत्राचे वर्गीकरण व निकष ठरविण्याच्या अनुषंगाने प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग (नवि-२) यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत समितीने केलेली शिफारस विचारात घेता, “श्री क्षेत्र त्र्यंबकेश्वर, जि. नाशिक या तीर्थक्षेत्रास “ अ” वर्ग तीर्थक्षेत्राचा दर्जा देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.”

२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०३२७१४३८२९४०२५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने.

(विद्या हम्पय्या)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.राज्यपाल महोदयांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
३. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. सर्व मा.मंत्री/मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
८. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
९. अपर मुख्य सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
११. प्रधान सचिव, पर्यटन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, मुंबई.
१३. विभागीय आयुक्त, नाशिक विभाग, नाशिक.
१४. जिल्हाधिकारी, नाशिक.
१५. उपसचिव, (नवि-२५) नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. मुख्याधिकारी, त्रिंबक नगरपरिषद, त्रिंबक, जि. नाशिक.
१७. निवडनस्ती (नवि-१७).